

Nr 4

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning angående arbetsvärdering inom den statliga sektorn.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 314 av fru *Hultell m. fl.* och II: 423 av fröken *Wetterström m. fl.* yrkas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning, i vilken i motionerna berörda förhandlingsparter är företrädta, med uppgift att

dels undersöka frågan om arbetsvärderingsmetodens tillämpbarhet inom den statliga sektorn, och

dels, om utredningen ger anledning därtill, utarbeta förslag till arbetsvärderingssystem.

I motionerna anföres, att det under senare år bedrivits en intensiv forskning på arbetsvärderingsmetodikens område och att flertalet arbetstagarorganisationer tagit principiellt positiv ställning till arbetsvärderingen. Det understrykes, att parterna på arbetsmarknaden måste vara överens om såväl arbetsanalys som värderingar och värderingssystem, och under de förutsättningarna kan arbetsvärdering icke uppfattas som ett ingrepp i den fria förhandlingsrätten. Det bör därför vara utomordentligt värdefullt att få frågan om arbetsvärderingsmetodens tillämpbarhet inom den statliga sektorn undersökt.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 423.

Utskottet

Då utskottet vid 1962 års riksdag hade att behandla motioner beträffande utredning om en systematisk arbetsvärdering inom den statliga verksamheten lämnade utskottet i sitt utlåtande (nr 33/1962) över motionerna en redogörelse för den tidigare riksdagsbehandlingen av hithörande spörsmål. Av denna framgick bl. a. att frågan om systematisk arbetsvärdering med anledning av väckta motioner prövats av riksdagen åren 1951, 1960 och 1961 och att motionerna icke föranlett någon riksdagens åtgärd.

I sitt utlåtande nr 33/1962 anförde utskottet bl. a. att, även om kraven på en rättvis lönesättning inom statsförvaltningen i och för sig skulle kunna föranleda önskemål om införande av en systematisk arbetsvärdering, detta svårligen kunde genomföras totalt för de skiftande yrkesområden som rymms inom statsförvaltningen. Utskottet erinrade om tidigare riksdagsuttalanden

att en viss arbetsvärdering, ehuru av mera schematisk än systematisk karaktär, redan nu förekommer inom det statliga lönesystemet, exempelvis vid de med vissa mellanrum återkommande tjänsteförteckningsrevisionerna och de årliga förhandlingarna om lönegradsplacering av vissa tjänster. Det hade också framhållits att frågan hur de olika faktorerna i ett arbetsvärderings-system skulle avvägas mot varandra, t. ex. fysisk ansträngning i förhållande till krav på utbildning, måste bli föremål för subjektiva bedömanden. Man borde av bl. a. denna anledning inte överskatta de resultat som kunde uppnås genom en systematisk arbetsvärdering. I remissyttrandena över motionerna hade uttalats påtaglig tveksamhet om möjligheterna att genom en dylik värdering nå längre i strävandena för en objektiv och rättvisande lönesättning än som var möjligt med de metoder som tillämpades vid de regelmässiga löneförhandlingarna. Man kunde vidare ifrågasätta lämpligheten av åtgärder, som skulle kunna tolkas som ett ingripande i den fria förhandlingsrätten.

Utskottet framhöll vidare att motionärerna syntes anse att om förhandlingsparterna vore företrädare i en utredning angående arbetsvärderings-system principen om den fria förhandlingsrätten finge anses iakttagen. Samma tankegång hade framförts i de av riksdagen tidigare avvisade förslagen om direkta åtgärder för åstadkommande av en systematisk arbetsvärdering. Löntagarorganisationerna hade emellertid år 1962 liksom vid tidigare tillfällen i sina remissyttranden avstyrkt motionerna under hänvisning bl. a. till att förslaget skulle innebära inskränkning i den fria förhandlingsrätten. Såvitt utskottet kunnat finna hade icke förekommit några omständigheter som borde föranleda riksdagen att ändra sin tidigare ståndpunkt i frågan, som innebar bl. a. att riksdagen icke borde företaga åtgärder, vilka kunde tolkas som ett ingrepp i den fria förhandlingsrätten.

Utskottet avstyrkte motionerna, vilka av riksdagen lämnades utan åtgärd.

Utskottet kan icke heller nu finna skäl förorda ett ändrat ståndpunkts-tagande från riksdagens sida utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 314 och II: 423 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 mars 1964

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Schött, Sörlin, Söderberg*, Hellebladh, Tage Johansson, Svanström, fru Hamrin-Thorell*, Kilsmo* och fru Hultell;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Carlsson i Huskvarna*, Dickson, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv*, fru Thunvall, herr Larsson i Borrby, fru Hörnlund*, herr Magnusson i Nennesholm och fru Forsling.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Schött* och fru *Hultell*.